

azt jelentik, hogy a lit. *udra* megfelelője hangozhatik bár a szlávban *vydra*-nak, de nem kell okvetetlenül így hangoznia, hanem hangozhatik esetleg — föltéve, hogy van litv. *u* = szláv *u* őskori hangmegfelelés — *udra*-nak is.

Tényleg nincsen őskori litv. *u* = szláv *u* hangmegfelelés; a lit. *ū* szabályos mása a szlávban *y*, a litván *u*-é *ū* (у). A *vydra* szóra nézve közömbös, hogy a litván *údra* alak kezdő magánhangzójának hosszúsága eredeti-e, vagy csak újabb keletű (a mint a rövid hangzós zd. szkr. *udra*, ófeln. *ottar* stb. alakokból következnek); mert egy régiebb rövid hangzóju litv. *udra* alaknak szabályos szláv **údra* másából is csak *vydra* fejlett volna. Így magyarázza a *vydra* alak keletkezését Miklosich («asl. *vydra* aus *údra*» Etym. Wb.).

De másrészt tagadhatatlan, hogy a magy. *vidra* szabályosan megfelel az osztják *vondér* alaknak és társainak. Vajjon lehet-e ily körülmények közt biztosnak tartanunk, hogy nem eredeti szó, hanem a szláv *vydra*, *vidra* átvétele?!

Azt hiszem, e kérdésben csak annyira vagyunk, mint a mennyire e tárgybeli multkori cikkemben jutottam: «Az ugor *vondér* szó mellett a megfelelő indg. alakokat átvételből magyarázhatjuk legalkalmasabban.» «A szláv *vydra* lehet az ugor *vondér* szabályos magy. *vidra* másának egyenes, vagy közvetett átvétele; de lehet ettől független megfelelője is a litván *údra*-nak» (l. fönt 207. l.).

MUNKÁCSI BERNÁT.

Hold, reggel'. Nyelvemlékeinkben egész a XVII. századig kimutatható a *holval*, *hollal* szó, 'reggel' és 'holnap' jelentéssel; ebből az következik, hogy volt valaha egy reggelt, hajnalt jelentő **hol* főnév (ill. **zol* = vogK. *zol*). De volt valaha a *hold* főnévnek is — megmaradt 'luna' jelentésén kívül — 'reggel, hajnal' jelentése. Ez következik a régi nyelvben gyakori időhatározóból, mely így hangzik: *holdá, holdá kelve, holtá kelve, holté kelve* = 'holnap, holnap reggel'. *Hold-á* a lativus -*á* raggal tkp. 'reggel-re, reggel-re kelve'. (A *hold-á, holt-é* alapszavának megfelelője szintén megvan a vogulban, osztjákban: *zolt* stb. vö. Budenz MUSz. 105). — De van még egy bizonyíték: a *hold föld*. Mert ez kétségkívül a német *Morgen* vagy a szláv *jutro* fordítása. («Nach herrschender Ansicht, morgendliche Arbeit für ein G. an einem M. pflügt; ähnlich mlat. *dies*: tantum terræ quantum quis per diem uno aratro arare potest.» Kluge. Vö. még horv. *jutro zemlje*, tót *jutro hold föld*: *jutro* tkp. reggel.)

SIMONYI ZSIGMOND.